

Використана література:

1. Антонюк О. Адміністративний менеджмент : етико-методологічні засади. *Персонал*. 2006. № 12. С. 58–65.
2. Велешук С. Концептуальні підходи до визначення функцій та класифікації методів адміністративного менеджменту. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1952>.
3. Лозовський О. Основні аспекти побудови ефективної системи адміністративного менеджменту. URL: <http://nauka.zinet.info/23/sharchuk.php>.
4. Новіков Б. В., Сініок Г. Ф., Круш П. В. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 560 с.
5. Чорний Г. М. Управління : концептуальні засади національного менеджменту : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2005. 102 с.
6. Дунда С. П., Побережна М. П. Адміністративний менеджмент : конспект лекцій для студ. напр. 6.030601 «Менеджмент» денної та заочн. форм навч. Київ : НУХТ, 2013. 122 с.
7. Уткин Э. А. Курс менеджмента : учеб. для вузов. М. : Зерцало, 2000. 448 с.
8. Саймон Г., Смитбург Д., Томпсон В. Менеджмент в организациях : сокр. пер. с англ. с 15 изд. общ. ред. и вступ. ст. А. М. Емельянова и В. В. Петрова. М. : Экономика, 1995. 335 с. URL: <http://www.pqmonline.com/assets/files/lib/simon.pdf>.
9. Небава М. І., Ратушняк О. Г. Менеджмент організацій і адміністрування : навч. посіб. – Ч. 2. Вінниця : ВНТУ, 2012. 108 с.

Теоретичні основи управління витратами підприємства
Хайдаров Є. А., здобувач другого рівня вищої освіти 3 курсу спеціальності «Менеджмент», НФаУ
Козирєва О. В., д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту та публічного адміністрування НФаУ
yakakos74@gmail.com

Управління витратами – це складний, багатоаспектний та динамічний процес, що включає управлінські дії, ціллю яких є досягнення високого економічного результату діяльності підприємства. З метою упорядкування наявного розмаїття точок зору дослідників на тлумачення сутності і змісту поняття «витрати підприємства» виділено такі основні підходи до вирішення цього складного питання:

- трудовий підхід,
- ресурсний підхід,
- вартісний підхід,
- ресурсно-вартісний підхід,
- функціонально-цільовий підхід (табл.).

Кожний з цих підходів відображає певний аспект складного процесу формування та оцінювання витрат підприємства, а, отже, може бути

використаний для обґрунтування певних управлінських рішень, що визначаються конкретними умовами та вимогами щодо їх реалізації.

Таблиця

Теоретичні підходи до визначення економічної сутності поняття «витрати підприємства»

Підхід	Визначення сутності витрат	Автор, літ. джерело
1	2	3
Трудовий (ключові слова – праця, робочий час, уречевлена праця)	сукупні витрати праці людини і праці, здійсненої в засобах виробництва, які використовуються при виготовленні товарів	К. Друри [18]
	сукупні витрати живої та уречевленої праці на виробництво продукції в ході господарської діяльності суб'єктів підприємництва	Ю. С. Цал-Цалко [45]
	виникають в процесі формування і використання ресурсів підприємства для виробництва продукції (надання послуг) і досягнення цілей діяльності підприємства	В.М. Панасюк [35]
Ресурсний (ключові слова – ресурси, використання і витрачання ресурсів)	загальноекономічна категорія, яка характеризує використання ресурсів, доступних підприємству в процесі господарювання, тобто так звані явні витрати	А. Череп [46]
	тільки ті використані ресурси, які при визначенні прибутку господарюючого суб'єкта за певний період часу ставляться у відповідність до доходів	Ф. Бутинець, Л. Горицька [5]
	скорочення активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення власного капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови що ці витрати можуть бути достовірно оцінені	П(С)БУ 16 [37]
	вартість усіх видів матеріалів, що витрачаються, та послуг, що виконуються	М. Бухалков [7]
Вартісний (ключові слова – вартість, активи, фінансові ресурси, фінанси)	зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками)	О. Вербило [8]
	відтік або інше використання активів і (або) виникнення кредиторської заборгованості в результаті відвантаження або виробництва товарів, надання послуг або здійснення інших операцій, які є основою діяльності господарюючого суб'єкта	В. Івашкевич [22]
Ресурсно-вартісний (ключові слова – вартість ресурсів, грошова оцінка виплати)	вартість найбільш вигідного з усіх можливих використань ресурсу, вони включають неявні витрати та втрачені можливості	О. Плоха [36]
	вартісна оцінка використовуваних у процесі виробництва продукції природних ресурсів, сировини, матеріалів, енергії, основних фондів, трудових ресурсів, інших витрат на виробництво і реалізацію продукції	Г. Поляк [38]
	спожиті ресурси або гроші, які треба заплатити за товари та послуги	Ч. Хорнгрен, Дж. Фостер [43]
	вартість ресурсів, що використовуються в процесі діяльності	Є. Ананькіна,

1	2	3
постачальникам)	підприємства з виробництва продукції, виконання робіт і здійснення послуг	Н. Данило-чкіна [1]
	виражені в грошовій формі витрати, обумовлені витрачанням різних видів економічних ресурсів в процесі виробництва продукції	Сучасний економічний словник [14]
Функціонально-цільовий (ключові слова – мета, досягнення мети, виробництво продукції, реалізація, функціонування, виконання функцій)	виражені в грошовій формі витрати ресурсів на здійснення підприємницької діяльності	Б.С. Юровський [48]
	характеризують у грошовому вираженні об'єм ресурсів за певний період, використаних на виробництво та збут продукції, та трансформуються у собівартість продукції, робіт та послуг	А. Турило, Ю. Кравчук [42]
	грошове вимірювання суми видатків, що використовуються з певною метою	Р. Ентоні, Дж. Піс [49]
	сукупні витрати підприємства в грошовому вираженні на виробництво і реалізацію продукції	Л.В. Нападовська [32]
	грошова оцінка витрачання коштів на, по-перше, організацію і підготовку виробництва, і, по-друге, безпосереднє виконання певного виду робіт, що залежать від ступеня зайнятості, тобто завантаження виробничих потужностей	Р. Манн, Е. Майєр [31]
	вартісне вираження абсолютної величини застосованих ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети	А. Турило, Ю. Кравчук [42]
	обсяг використаних ресурсів у грошовому вимірюванні для досягнення певної мети підприємства	М. Грещак, О. Коцюба [13]
	оцінка певної роботи з позиції мети підприємства, обчислена за певний розрахунковий період та при використанні для виготовлення продукції факторів виробництва	Ф. Гюнтер [15]

Таким чином, управління витратами на підприємстві передбачає виконання всіх функцій, властивих управлінню будь-яким об'єктом, розробку (прийняття) та реалізацію рішень, а також контроль за їх виконанням. Функції управління витратами реалізуються через елементи управлінського циклу: прогнозування та планування, організацію, координацію та регулювання, активізацію та стимулювання виконання, облік та аналіз. Виконання функцій управління в повному обсязі по всім елементам складає цикл впливу управляючої підсистеми (суб'єкт управління) на підсистему управління (об'єкт управління).

Використана література:

1. Ананькіна Е. А., Данилочкіна Н. Г. Управление затратами. М. : ПРИОР, 1998. 64 с.
2. Бутинець Ф., Горицька Л. Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Житомир : ПП «Рута», 2002. 544 с.
3. Бухалков М. Внутрифирменное планирование. М. : ИНФРА-М, 1999. 392 с.
4. Вербило О. Ф. Методика преподавания бухгалтерського учета. К. :

УСХА, 1992. 216 с.

5. Грещак М. Г., Коцюба О. С. Управління витратами. К. : КНЕУ, 2002. 131 с.

6. Гриньова В. М., Коюда В. О. Тлумачній словник економічних термінів. Х. : Гриф, 2001. 184 с.

7. Гюнтер Ф. Теорія виробництва і витрат / Ф. Гюнтер; пер. з нім. під кер. наук. ред. М. Г. Грещака. – К. : Таксон, 2000. 520 с.

8. Друри К. Введение в управленческий и производственный учёт : пер. с англ. / К. Друри. ; под ред. С. А. Тобалиной. М. : Аудит, ЮНИТИ, 1997. 560 с.

9. Ивашкевич В. Б. Организация управленческого учета по центрам ответственности и местам формирования затрат. *Бухгалтерский учет*. 2000. № 5. С. 15–18.

10. Манн Р., Майер Э. Контроллинг для начинающих. Система управления прибылью. М. : Финансы и статистика, 2004. 304 с.

11. Нападковська Л. В. Управлінський облік : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. 450 с.

12. Панасюк В. М. Витрати виробництва : управлінський аспект : монографія. Тернопіль : Астон, 2005. 288 с.

13. Плоха О. Б. Управління витратами. Харків : ХНЕУ, 2009. 152 с.

14. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 16 «Затраты» от 31.12.1999 г. с изменениями и дополнениями. *Бизнес-бухгалтерия*. 2000. № 6. С. 17–21.

15. Поляк Г. Б. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч.1 : монографія. Х. : ІНЖЕК, 2006. 368 с.

16. Турило А. М. Кравчук Ю. Б., Турило А. А. Управління витратами підприємства. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 120 с.

17. Хорнгрен Дж. Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет : управленческий аспект / пер. с англ. М. : Финансы и статистика, 1995. 416 с.

18. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства. К. : ЦУЛ, 2002. 656 с.

19. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання : монографія (частини 1-2). Х. : ІНЖЕК, 2006. Ч. 1 : 368 с.; Ч 2 : 360 с.

20. Юровский Б. С. Планирование затрат в современных условиях. *Экспресс-анализ законодательных и нормативных актов*. 2002. № 36. С. 23–31.

21. Энтони Р. Дж. Учет : ситуация и примеры. М. : Финансы и статистика, 1993. 557 с.